

KORTVERSJON

Kunnskapsgrunnlag i forbindelse med
regionsutredning for kommunene
Aure, Kristiansund og Smøla

15. juni 2021

1. Innledning og oppstart

Aure opprettet en arbeidsgruppe høsten 2019 for å utrede mulige fakta om en eventuell endring av fylkestilhørighet. Aures medlemmer er; Hanne-Berit Brekken (AP), Torstein Hamnes (AP), Henning Torset (H), Ole Bendik Nilsen (Sp), Elisabeth Jørgenvåg (Nordmørslista), Mari Thevik (V), Inge Aukan (Krf)

Høsten 2020 ble Aure, Kristiansund og Smøla enige om å gå sammen om et felles prosjekt for å utrede fakta i forbindelse med en eventuell endring av fylke fra Møre og Romsdal til Trøndelag.

I mars 2021 ansettes en administrativ ressurs, Ingunn Strand, som skal jobbe med å danne et faktabasert grunnlag for den videre prosessen.

Det vedtas at det er 10 tema som er viktig å få en vurdering av. De er;

1. Samferdsel
2. Utdanning
3. Arbeidsplasser
4. Næringsliv
5. Kultur
6. Politikk
7. Beredskap
8. Offentlige investeringer med tilhørende drift
9. Samarbeid, tilhørighet og identitet
10. Reiseliv

2. Kort versjon av 10 utvalgte viktige tema i forbindelse med valg av fylkestilhørighet, fakta og noen ulike problemstillinger

I denne kortversjonen av saksgrunnlaget er det sett på 10 utvalgte tema som arbeidsgruppen har valgt ut som viktige for egne innbyggere for å skape et godt liv der de bor. Det kan synes som om at det er enighet i at veldig mye av innholdet i disse temaene er politikk, om ikke alt i bunn og grunn er politikk. Slik at objektive fakta kan være vanskelig å finne, spesielt når det gjelder hva fremtiden vil bringe. Denne rapporten har tatt utgangspunkt i allerede foreliggende rapporter/forskning, de ulike fylkers hjemmesider og strategier, samtaler med ulike personer og annen tilsendt dokumentasjon.

Begge er gode fylker, skal man se på strategiene som foreligger. Begge har desentralisert fokus i forbindelse med utdanning, begge fokuserer på FNs 17 bærekraftsmål, er opptatt av godt grunnlag for næringsutvikling. Møre og Romsdal har sågar et mål om å bli best i klassen på bærekraftsfeltet, å bli bærekraftsfylke nr 1.

2.1 Samferdsel

Samferdsel er viktig for begge fylkeskommuner og det jobbes med å bedre reisemulighetene for vare- og persontransport. Det forskes på nye, effektive og bærekraftige muligheter for fremtiden. Det bygges nye veier for å bedre tilgangen til større bo – og arbeidsmarkeder. I Møre og Romsdal har fokuset vært på fjordkryssinger med broer og ferge drift mens det i Trøndelag har vært et større fokus på E6 gjennom Trøndelag, by-pakke Trondheim og togforbindelser.

Kystekspresen, som har rute mellom Kristiansund og Trondheim, er finansiert av begge fylkeskommuner. Dette er et viktig kollektivtransporttilbud for både Aure, Kristiansund og Smøla. Kystekspresen skal ut på anbud da dagens kontrakt utløper 31.12.2023. Det ligger inne i anbudsdokumentene at det fortsatt skal være gjennomgående rute fra Trondheim til Kristiansund også fra 2024.

Møre og Romsdal er et fergefylke og vi har i dag 3 samband i Aure kommune. Det er fylkeskommunene som drifter fergesambandene. Dagens fergetilbud er viktig for innbyggerne i Aure og det er svært viktig at dette blir prioritert fra fylkeskommunene i fortsettelsen.

Det jobbes med å få realisert et nytt fergesamband mellom Aure og Hitra. Begge fylkeskommunene har gjort vedtak på å jobbe videre med prosjektet og det pågår nå et arbeid med å få godkjent flytende fergekai på begge sider samt avtaler om finansiering av drift.

Ferge og Kystekspres er tema som er viktige for innbyggerne i Aure, Kristiansund og på Smøla. Det er vanskelig å forutse hvordan disse tilbudene vil bli ved en eventuell endring av fylke, men vi er avhengige av at fylkestingene prioriterer midler til fortsatt drift.

2.2 Utdanning

Betydning og viktighet av høyere utdanning for en by og regionen rundt er essensiell. Mulighet for å kunne ta utdanning lokalt er en betydelig fordel.

Det jobbes godt med utvikling av utdanningstilbudet i Kristiansund rettet mot de naturgitte forser vi har og etterspørselen hos næringslivet i regionen innen havbruk, petroleum, helse, logistikk, jus, IT og økonomi.

Tar man for seg de to fylkenes strategier innenfor videregående utdanning kan det synes som om at Trøndelag har fokus på utdanning tilpasset behovet i næringslivet og Møre og Romsdal har fokus på at opplæringen er fremtidsrettet, gode læringsmiljø og har mestring i fokus.

Når det gjelder videregående opplæring er den største forskjellen mellom fylkene at de har ulikt inntakssystem. Møre og Romsdal har «fritt skolevalg», det vil si at alle elever i fylket kan søke på den skolen de ønsker i hele fylket og konkurrere med alle andre elever basert på karakterer. Trøndelag har inntak etter «nærskoleprinsippet», det vil si at elevene skal gå på den skolen som ligger nærmest hjemstedet geografisk som har ønsket utdanningslinje.

I valg av videregående skole er hovedregelen at elever skal ta videregående utdanning i eget fylke. Ved et bytte av fylke for Aure kommune vil hovedregelen være at alle elevene fra Aure skal gå på vgs i Trøndelag. Det er per i dag avtaler som gjør at det mulig for elever i grensekommuner å søke på vgs i nabofylket der de konkurrerer på likt grunnlag med øvrige elever. Eksempler på dette er at elever i gamle Aure kommune kan søke på Kyrksæterøra vgs, elever fra Rindal kan søke på Surnadal vgs og elever fra gamle Halså kommune kan søke ved noen utvalgte skoler på Nordmøre. Slike avtaler må det forhandles om for elever fra Aure kommune ved et bytte av fylke. Vi har drøftet dette i møter med Trøndelag i prosessen og har fått positive signaler på at en slik avtale er mulig å få til.

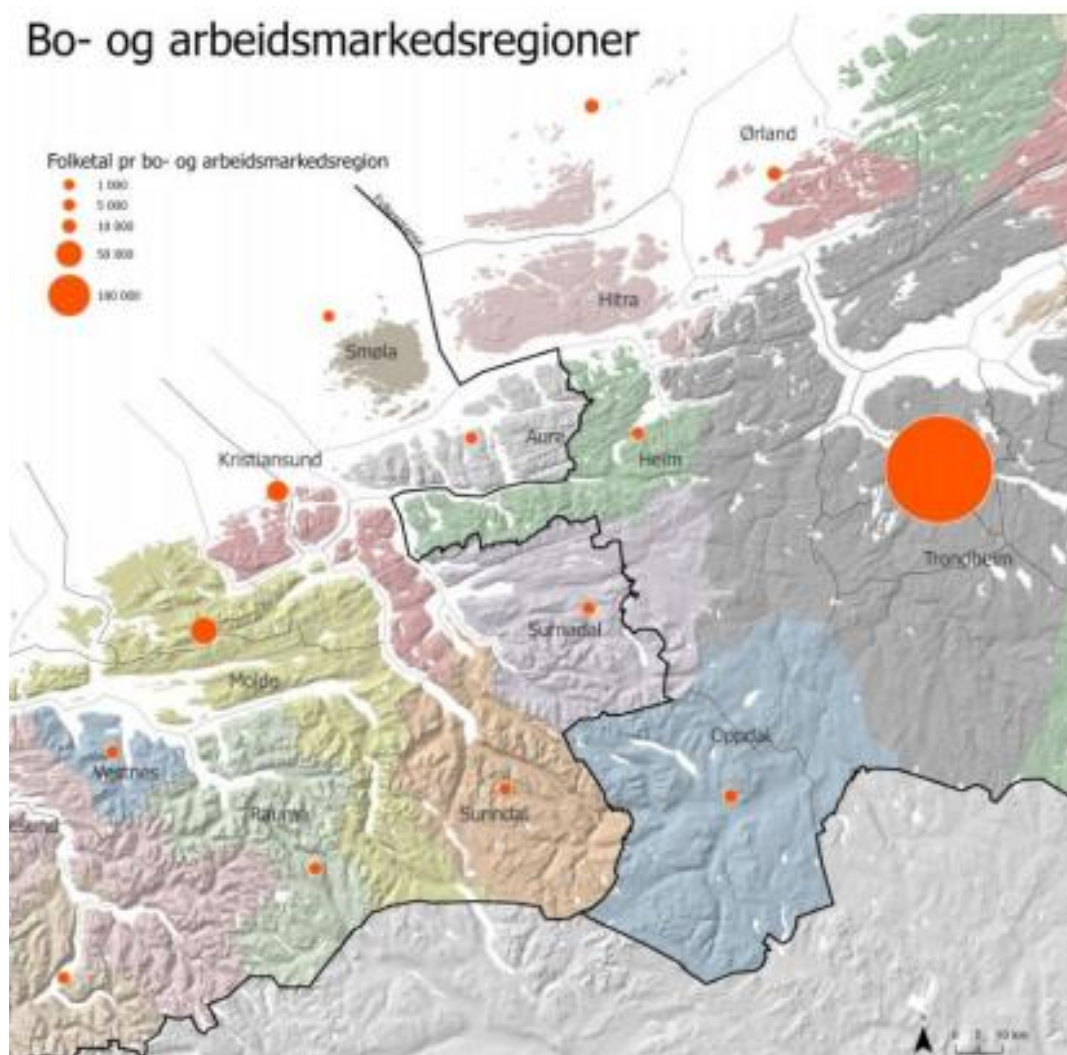
InnoCamp i Steinkjer og Campus Kristiansund har store likhetstrekk i innhold, eierskap og ambisjoner. De respektive fylkeskommuner er aktive deltakere i sine campuser. Campus Kristiansund vil bli et stort og viktig løft for å ta høyere utdanning for elever i regionen.

Trøndelag har NTNU med sitt store forskningscenter og bredde i utdanningsmuligheter. Studenter kan ta høyere utdanning der de selv ønsker med karakterer som inntakskriteria. For en kommune er det ingen ulempe å være nært knyttet til et slikt forsknings- og innovasjonscenter.

2.3 Arbeidsplasser

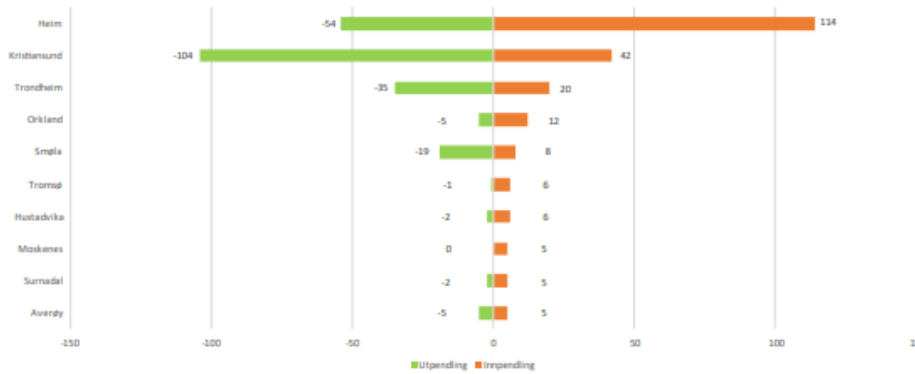
Bo- og arbeidsmarkedsregioner er en inndeling av Norge i 159 funksjonelle regioner. En BA-region har i stor grad felles markeder for arbeidskraft og arbeidsplasser, der innbyggerne ikke trenger å flytte eller bruke vesentlig tid på å reise for å arbeide.

Møre og Romsdal har i dag ingen bo- og arbeidsmarkedsregioner som krysser fylkesgrensene. Det er noe pendling over grensen til Trøndelag, men ikke på en slik måte at man kan betrakte det som integrerte bo – og arbeidsmarkeder.

Aure er en egen liten bo- og arbeidsmarkedsregion med størst inn- og utpendling av arbeidskraft til/fra Heim kommune og Kristiansund kommune.

Inn- og utpendling, sortert etter innpendling, Aure, 4.kvartal 2020 (Min. innpendling på 5 personer)

Trøndelag har en høy andel statlige arbeidsplasser på landsbasis, Møre og Romsdal har en lav andel. Aure kommune har 52 statlige arbeidsplasser pr. utgangen av 2020.

Viktige statlige tilstedeværende tjenester i Aure kommune er NAV, politi, fylkestannlege og regional stat (Helseforetak).

Det er uklart hva en endring til Trøndelag vil medføre når det gjelder statlige tjenester og statlige arbeidsplasser for Aure kommune sin del, men det er viktig at Aure som en liten kommune får støtte fra fylkeskommunalt nivå i å bevare og utvikle statlige tjenestetilbud.

2.4 Næringsliv

Begge fylkeskommunene har fokus på et bærekraftig, innovativt, lokalt, nasjonalt og internasjonalt næringsliv. Det finnes flere tilskudds- og støtteordninger som kan gi ulike utslag for den enkelte søker basert både på etterspørsel og ulike prioriteringer innad i fylkene.

HopplD er en unik ordning for Møre og Romsdal, som støtter både gründere og etablerte næringsdrivende.

Prioriteringer fra de 2 fylkeskommunene til de respektive Innovasjon Norge-kontorer

Møre og Romsdal	Trøndelag
Møre og Romsdal fylkeskommune har fokus på at det skal hentes gode utviklingsprosjekt i hele fylket. Ellers er det fokus på likeverdige delmål – flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter, og flere innovative næringsmiljø.	Trøndelag fylkeskommune har for inneværende år 5 prioriterte satsningsområder til Innovasjon Norge i Trøndelag; bioøkonomi, sirkulærøkonomi, havrommet, smarte samfunn og opplevelsesnæringer.

Næringsliv- og regionforstørrende effekter (Orkidé sluttrapport oktober 2016)

	<i>Mulige fordeler</i>	<i>Mulige ulemper</i>
<i>Nordmøre/Romsdal inn i Midt-Norge</i>	<i>Kan medføre økt satsing på samferdsel mellom Nordmøre og Trøndelag, og at potensialet for utvikling retning Trøndelag utnyttes bedre.</i>	<i>Kan gå ut over etablerte satsinger og strategier i Møre og Romsdal, som også Kristiansund og Nordmøre nyter godt av.</i>
<i>Møre og Romsdal består</i>	<i>Fokus på akse Ålesund-Molde-Kristiansund skaper kjedede arbeidsmarkeder som også Nordmøre nyter godt av. Etablert fylkeskommunalt apparat for nærings- og regionutvikling.</i>	<i>Risiko for at tyngdepunktet på denne akse stadig forskyves sørover og at utvikling på deler av Nordmøre blir skadelidende.</i>

Det er ulike oppfatninger blant næringslivsaktører om næringslivet hemmes av fylkesgrensene og hva som skal ligge til grunn for et godt og blomstrende næringsliv. Begge fylker har fokus på verdiskapende næringsliv og begge fylkeskommunene har vedtatte politiske mål for hvordan de skal utvikle og øke næringslivet i sitt fylke. Mens Møre og Romsdal i all hovedsak har tyngdepunktet av sitt næringsliv langs kysten, har Trøndelag en blanding mellom kystnæringsliv og innlandsnæringsliv.

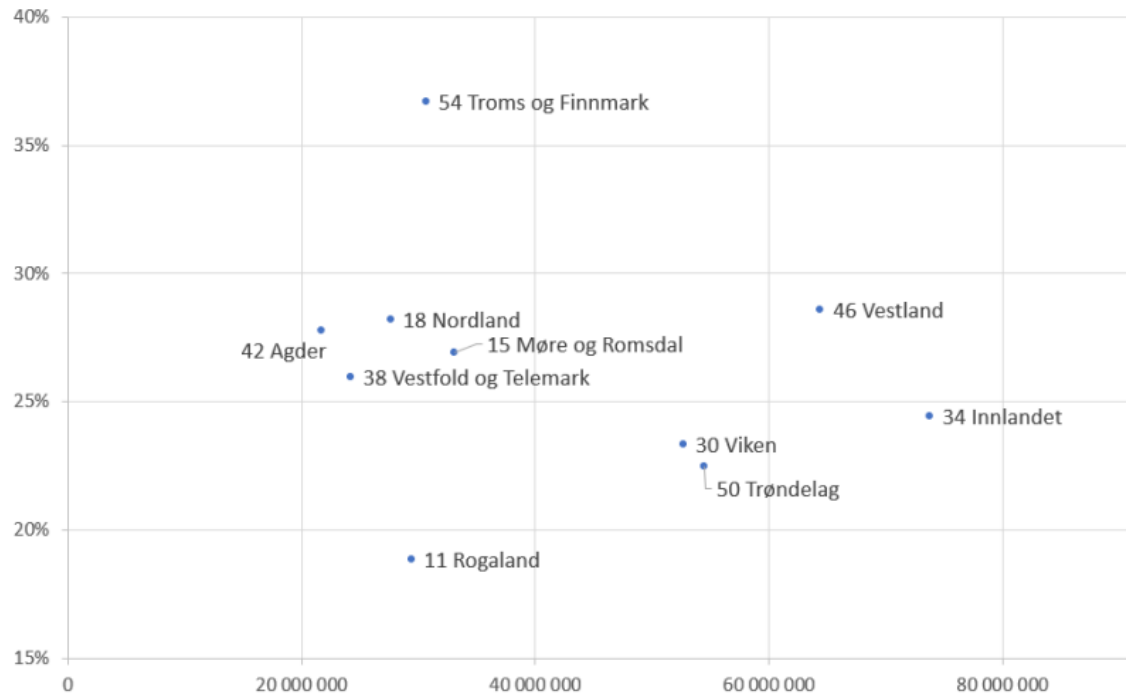
Landbruk er en stor og viktig næring i begge fylkene og er den næringen som i størst grad blir berørt av statlige og fylkeskommunale overføringer. Landbrukets rammevilkår bestemmes i all hovedsak av den nasjonale landbrukspolitikken og blir ikke påvirket av fylkestilhørighet på overordnet plan. På fylkesnivå forvaltes støtte til regionale miljøtiltak i landbruket hvor tildelingen pr. årsverk er ganske lik i begge fylkene, men prioriteringene er forskjellige.

Innovasjon Norge har kontorer i begge fylkene og kan ha litt ulike prioriteringer innenfor landbruk. Gjennomsnittlig støttenivå på godkjente prosjekt var i 2020 på om lag 22% i Trøndelag og 27% i Møre og Romsdal.

Tabell fra «Midlar til investering og bedriftsutvikling i landbruket 2020», Innovasjon Norge.

Forklaring til tabell:

%-satsene (loddrett akse) i tabellen viser andel støttenivå på godkjente prosjekt i 2020 og tallene (vannrett akse) viser samla støtte i kroner i de ulike fylkene.

2.5 Kultur

Kultur er viktig i Trøndelagsplanen på samme måte som det er i fylkesstrategien til Møre og Romsdal. Det er ambisjoner om at kunst og kultur skal bli en viktig drivkraft i samfunnsutviklingen i Trøndelag. I begge fylker er det et ønske om at kulturnæringen skal kunne bidra til verdiskaping, sysselsetting med nyskaping og innovasjon i andre næringer fremover.

Ved å lese de ulike fylkeskommuners strategi for kultur vil man se at begge fylker er av den oppfatning at kultur er viktig både innenfor næringsutvikling, men også som en samfunnsutviklende aktør. Hvilke kulturelle investeringer man vil prioritere ved en eventuell overgang til Trøndelag, blir et politisk spørsmål.

Kråksundet Sjøbruksmuseum eies av Aure kommune, men driftes i samarbeid med stiftelsen Nordmøre museum. Husasnotra/Geitbåtmuseet valgte å fortsette innenfor paraplyen til Nordmøre Museum da Halså ble en del av Heim som ble en del av Trøndelag fylkeskommune. Det er derfor mulig at dette også vil gjelde Kråksundet. Alternativt kan vårt museum inngå i Museene i Sør-Trøndelag (MiST).

Rapporten viser at det innen kultursektoren, ikke vil være noen stor forskjell for Aure kommune sin del, om vi er i Møre og Romsdal eller i Trøndelag.

2.6 Politikk

Det er vanskelig å si noe bastant om hvordan den politiske innflytelsen vil være inn i framtida, uansett hvilket fylke en kommune er en del av. De ulike politiske partier vil velge sine kandidater til fylkesting og deretter er det velgerne som avgjør hvilke representanter som får plass i fylkestinget.

Når det gjelder fordeling av mandater til Stortinget er dette regulert i Grunnloven, og det foretas nye mandatfordelinger hvert 8. år. Dette ble sist regulert i 2020, det vil si at dersom Aure kommune bytter fylkestilhørighet vil vi først i 2028 få muligheten til å stemme i Trøndelag. Dette betyr at det vil ta lang tid før man vil oppnå reell politisk innflytelse i Trøndelag.

Det er mange tema rundt et eventuelt fylkesskifte som er direkte berørt av politikk. Rammene *rundt kommunene er bevegelige, ikke statiske. Fylkenes prioriteringer er ikke statiske og fokus endres underveis*. Det er den til enhver tid sittende fylkesting som har makta, og kan endre på tidligere vedtak og prioriteringer.

Ordførere som har vært aktive i prosessene i Halså og Rindal kommuner, henholdsvis Ola Rognskog, Ola Heggem og Vibeke Langli, hevder at innbyggerne så langt ikke har opplevd store endringer i sin hverdag ved regionskifte.

Maktpolitisk innflytelse basert på folketall:

Innbyggere i Aure kommune: 3 445

Innbyggere i Møre og Romsdal: 265 647

Innbyggere i Trøndelag: 471 882

Innbyggere i Norge: 5 398 804

Aure kommune sin innflytelse i hhv Møre og Romsdal og Trøndelag:

Møre og Romsdal: $3445/265647 = 1,29\%$	Trøndelag: $3445/471882 = 0,73\%$
---	-----------------------------------

Dette viser at Aure kommune har en større relativ innflytelse i Møre og Romsdal enn i Trøndelag.

Møre og Romsdal og Trøndelag sin innflytelse på landsbasis:

Møre og Romsdal: $265647/5398804 = 4,92\%$	Trøndelag: $471882/5398804 = 8,74\%$
--	--------------------------------------

Dette viser at Trøndelag har en større relativ innflytelse på landsbasis enn Møre og Romsdal.

Antall mandater på Stortinget fordeles etter areal og folketall i fylkene. Mandattall for inneværende valgperiode er slik:

Møre og Romsdal: 9

Trøndelag: 15

Totalt: 169

2.7 Beredskap

Beredskap er utfordrende på Nordmøre grunnet geografien med de avstandene som finnes i våre øy- og fjordkommuner. Politiet skal ha like forutsetninger for en god beredskap ifølge begge politidistrikters uttalelser. Aure kommune blir fortsatt en del av Helse Midt med å bli en del av Trøndelag fylke. Kommunene styrer selv beredskapen innen brann/redning.

- **Kraft/Strøm** har et utfordringsbilde ved at ytre del Nordmøre ikke har linjekapasitet for fremtidig næringsutbygging eller elektrifisering av samfunnsinfrastruktur. Det jobbes nå opp mot Statnett for å få på plass en ny linje som vil dekke kraftbehovet og leveringsikkerheten

fremover. I Trøndelag har de et sterkt linjenett i store deler av fylket, unntatt Heim, Hitra og Frøya som har samme utfordringen som ytre Nordmøre. De lokale nettselskapene har ansvaret for beredskap i kraftforsyningen og er ikke avhengig av regiontilhørighet, da dette er regulert gjennom sentrale forskrifter.

- **Spesialisthelsetjenesten** for Aure er innunder Helse Møre og Romsdal HF, som igjen tilhører det regionale Helse Midt Norge RHF. Fra administrerende direktør i Helse Midt Norge RHF uttales det at spesialisthelsetjenesten for innbyggerne i Aure ikke vil påvirkes av en endret fylkestilhørighet til Trøndelag. I samarbeidsavtaler som alle kommuner er pålagt å ha med sitt helseforetak, kan man forhandle inn at ulike helsetjenester skal komme fra ulike leverandører. Valg av akuttstusykehus kan derfor gjøres gjennom samarbeidsavtalen mellom aktuelt helseforetak og kommunen. Dimensjonering av ambulansetjenesten i de ulike kommunene bestemmes gjennom ROS-analyser og strategier utført av Helse Midt Norge RHF.
- **Politiet** er organisert i politidistrikter. Det er politimestrene i de ulike distriktene som bestemmer organiseringen innen sitt respektive distrikt. Vi opplever derfor at strategier og prioriteringer vil variere mellom de ulike distriktene.

Beredskap fra ulike perspektiver.

Aure kommune er etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 24. juni 2011 pålagt å inngå samarbeidsavtale med det lokale helseforetaket. Aure kommune vedtok i januar 2021 å inngå ny avtale med Helse Møre og Romsdal HF. Denne avtalen løper frem til en av partene velger å si den opp, og da er det 1 års oppsigelsestid. Aure kommune vedtok samtidig å starte utredning av tilsvarende avtale med Helse St. Olav HF, for å kunne avdekke fordeler/ulempes med å inngå tilsvarende samarbeidsavtale. Spesialisthelsetjenesten henger tett sammen med primærhelsetjenesten, og samarbeidsavtalen skal sikre klar ansvarfordeling og god ressursutnyttelse på tvers av forvaltningsnivå. Samarbeidet bygger på likeverdighet og partnerskap. Et godt samarbeid forutsetter forankring hos partene. Tilhørende delavtaler gir mer detaljerte bestemmelser om konkrete pasientforløp, ansvars- og rollefordeling, partenes informasjons- og veiledningsansvar, finansiering og organisering.

2.8 Offentlige investeringer samt drift av investeringene

Møre og Romsdal fylkeskommune er en aktiv eier av ulike små og store aktører i de tre kommunene. En del av investeringene er ikke lovpålagte, og en videre drift av disse i nytt fylke forutsetter at Trøndelag fylkeskommune ønsker dette.

Dette kan gjelde Fru Guri (Gurisentret), Opera- og kulturhus i Kristiansund, Campus Kristiansund, Tjeldbergodden utvikling (TBU).

2.9 Samarbeid, tilhørighet og identitet

Rapporter utført 2015-2017 peker på at Aure, Kristiansund og Smøla har noe ulik tilhørighet og identitet i Møre og Romsdal fylke. Rapportene tyder på at Aure, og kanskje spesielt nordlige deler av kommunen har sterkere tilknytning til Trøndelag enn Møre og Romsdal.

Det er ulike oppfatninger blant innbyggerne om hvor man hører mest hjemme i forhold til fylke.

Tabell 1:

Tilhørighet for Aure kommune

	Nordmøre	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag
Aure	4,3	3,4	4,1
Mjosundet/ Foldfjorden	4,5	3,6	3,7
Tustna	5,1	4,0	3,2
Vihals/Lesund/Kjørsvikbugen	3,9	2,6	4,4

I denne undersøkelsen ble innbyggerne bedt om å gradere sin tilhørighet på en skal fra 1 (ingen tilhørighet) til 6 (svært høy tilhørighet). (Kilde: Orkide sluttrapport 2016.)

2.10 Reiselivet

Reiselivet er organisert på følgende vis i de to fylkene:

Reiselivet i Møre og Romsdal	Reiselivet i Trøndelag
Reiselivet i Møre og Romsdal er organisert i 2 destinasjonsselskaper, Visit Nordvest og Destinasjon Ålesund og Sunnmøre. Disse er en del av Fjord Norge AS, som er landsdelsselskapet for de tre vestlandfylkene. I tett samspill mellom destinasjonsselskapene og næringen ledes det internasjonale markedsarbeidet for Fjord Norge AS, landsdelsselskapet for vestlandfylkene og det offisielle turistrådet for Vestlandet. Fjord Norge AS skal gjennom målrettet internasjonal markedsføring bidra til økt trafikk og sesongforlengelse med mål om bedret lønnsomhet i reiselivstilknyttede bedrifter i regionen. Fjord Norge AS skal gjennom dette arbeidet bidra til at reiselivsnæringen i regionen tilbyr tilpassede produkter og tjenester.	Reiselivet i Trøndelag dekkes av ett landsdelsselskap, Trøndelag Reiseliv. Dette består av 5 destinasjonsselskaper; Visit Oppdal, Destinasjon Røros, Visit Trondheim, Visit Innherred og Visit Namdalen. Mandatet til Trøndelag Reiseliv er å gi synlighet til de ulike reiselivsbedriftene samt jobbe med kompetanseheving, utvikling og markedsføring. Trøndelag Reiseliv har drøye 80 eiere, der Trøndelag Fylkeskommune er den største eieren. Destinasjonsselskapet i respektiv region er tett på de enkelte bedriftene. Trøndelag Reiseliv har en samarbeidsavtale med de ulike destinasjonsselskapene samt en unik felles handlingsplan.

3. Avsluttende betraktninger

I dette kunnskapsgrunnlaget har det vært forsøkt å innhente relevant fakta i forbindelse med 10 ulike områder som utvalget har definert er viktige i denne sammenhengen. Dette grunnlaget vil sammen med annen relevant informasjon kunne bidra til informasjon og kunnskap som kan danne et grunnlag for politiske vedtak i forbindelse med en eventuell søknad om endring av fylkestilhørighet for kommunene Aure, Kristiansund og Smøla.

Link til mer informasjon

